

B-ZZ.5180.1.2023.IM
RPW 13795/2023

2023-09-04

Bielsko-Biała, dn. 30.08.2023
za zwrotnym potwierdzeniem odbioru

Pan
Andrzej Pitera
Wójt Gminy Łodygowice
34-325 Łodygowice
ul. Piłsudskiego 75

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 38 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity: Dz.U. 2023 poz. 775 z późniejszymi zmianami), działając w oparciu o upoważnienie Nr 26/2023 z dnia 16.06.2023 r. udzielone przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach, w dniu 26.07.2023 r. Izabela Międzybrodzka – inspektor do spraw zabytkowych założeń zieleni Delegatury w Bielsku-Białej Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Katowicach, przeprowadziła kontrolę parku dworskiego w Łodygowicach będącego elementem zespołu zamkowo-parkowego w Łodygowicach, który jest indywidualnie wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego pod numerem A-599/89 na mocy decyzji z dnia 01.06.1990 r. znak: KL-IV.5340/50/89 Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Bielsku-Białej, w zakresie stanu zachowania zabytku oraz przestrzegania i stosowania przez właściciela przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami – w zakresie zabytkowego parku dworskiego w Łodygowicach.

Kontrolę przeprowadzono przy udziale pełnomocników Wójta Gminy Łodygowice: pani [REDAKTOWANE] oraz pana [REDAKTOWANE], którzy przedstawili upoważnienia z dnia 25.07.2023 r. sygn. OR.0052.45.2023.EK i sygn. OR.0052.46.2023.EK.

Wyniki kontroli zostały zawarte w protokole kontroli z dnia 26.07.2023 r., dodatkowo zastany podczas kontroli stan zabytku udokumentowano, wykonując dokumentację fotograficzną (dokumentacja w aktach sprawy).

W trakcie kontroli stwierdzono, co następuje:

1. W obrębie reliktów fortyfikacji ziemnych w bastionie zachodnim i bastionie południowym stwierdzono zniszczenia w obrębie podłoża – wykopy, uszkodzenia skarp oraz miejscowo nawieziony grunt uformowany w wyniesienia, prawdopodobnie w celu zbudowania przeszkód typu „pump truck”. Stwierdzono zniszczenie struktury gruntu, co powoduje erozję skarp wałów ziemnych. Stwierdzono także obecność w naruszonych strukturach podłoża licznych fragmentów odsłoniętych i pouszkodzonych (porozrywanych) korzeni drzew parkowych, w tym korzeni szkieletowych, które kotwią drzewa w podłożu.
2. Na terenie parku, na trawnikach parkowych stwierdzono w kilku miejscach obecność stert zanieczyszczeń – śmieci po spożytych produktach spożywczych i używkach.
3. Pod jednym z drzew parkowych, w obrębie nabiegów korzeniowych i odziomka drzewa zastano stertę rozkładającą się biomasy – trawy pochodzącej z koszenia trawników.

4. W obrębie wschodniego bastionu, w skarpie fortyfikacji stwierdzono obecność drzewa gatunku lipa drobnolistna (drzewo bez tabliczki numerycznej na pniu, usytuowane naprzeciwko dębu szypułkowego oznaczonego numerem 538). Drzewo zachowane w około 50%, odziomek i karpa korzeniowa drzewa w zaawansowanym rozkładzie, pień wyraźnie pochylony w kierunku wschodnim. Drzewo o osłabionej statyce, zagraża bezpieczeństwu zabytkowych fortyfikacji, oraz bezpieczeństwu osób przebywających na terenie obiektu.
5. W kilku miejscach w skarpach wałów zastano przedepty (ślady rozdeptywania zabytkowych wałów) stanowiące nieformalne trakty, którymi przechodzą użytkownicy parku „na skróty”.
6. W skarpach wałów ziemnych (szczególnie w obrębie północnego bastionu) stwierdzono obecność młodocianego nalotu samosiewów drzew (robinie akacjowe, klony i inne), który zasłania wały, zmniejsza czytelność układu fortyfikacji, a w przyszłości przyczyni się do destrukcji wałów.
7. W obrębie polany parkowej sąsiadującej z placem zabaw (bastion północny) zastano ślady wykonywania prac ziemnych bez wymaganego pozwolenia konserwatorskiego – zamontowano hydrant i wykonano liniowy wykop w którym zainstalowano doprowadzenie wody do kurtyny wodnej usytuowanej na placu zabaw.
8. Na terenie parku stwierdzono obecność kilku tablic informujących o zakazie wstępu na wały oraz, że obiekt jest pod nadzorem konserwatora zabytków.
9. Stwierdzono degradację trawników w kilku miejscach parku – uszkodzenia, ślady przejazdu pojazdami kołowymi.
10. W sąsiedztwie parkingu dla samochodów zastano wyrastające ze skarpy wału zamierające drzewo rodzaju klon (posusz wynosi około 90% korony), które zagraża bezpieczeństwu fortyfikacji a także bezpieczeństwu ludzi i mienia.

Mając na względzie konieczność zapobiegania zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytku, zalecam w oparciu o art. 40 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity: Dz.U. 2023 poz. 775 z późniejszymi zmianami) podjęcie następujących działań zmierzających do poprawy stanu zachowania obiektu zabytkowego i zapobieżenie jego dalszej degradacji:

1. W bastionie zachodnim i południowym należy pilnie przywrócić zdewastowane podłoże do stanu pierwotnego – zasypać wkopy, usunąć nawieziony grunt, zasypać ziemią urodzajną odsłonięte fragmenty korzeni drzew a także zabezpieczyć skarpy przed dalszą erozją. Prace te należy wykonać z uwzględnieniem stosownych zaleceń udzielonych w wyniku tej samej kontroli, w odniesieniu do zabezpieczenia i udokumentowania zabytku archeologicznego – pismo znak: B-AR.5180.1.2023.JM z dnia 25.08.2023 r.
2. Zaleca się intensywne monitorowanie stanu zachowania drzew parkowych rosnących w obrębie zniszczonych wałów (bastion zachodni i południowy) – monitoring należy prowadzić pod kątem występowania objawów świadczących o zamieraniu drzew a także osłabieniu ich statyki wskutek dokonanych uszkodzeń systemów korzeniowych i związanego z tym zagrożenia wywrotami (zagrożenie bezpieczeństwa ludzi przebywających na terenie parku oraz bezpieczeństwa zabytkowych fortyfikacji ziemnych).
3. Zaleca się uprzątnięcie śmieci i zanieczyszczeń zalegających na terenie parku, w tym uprzątnięcie spod drzewa parkowego sterty rozkładającej się trawy. Należy poinstruować pracowników odpowiedzialnych za koszenie parku o zakazie składowania ścinków trawy z koszenia oraz innych odpadów zielonych w obrębie trawników parkowych, a szczególnie pod drzewami. Należy również regularnie sprawdzać, czy w parku nie dochodzi do nielegalnego wysypywania odpadów przez osoby trzecie. W razie stwierdzenia obecności wszelkiego typu odpadów – zaleca się ich niezwłoczne uprzątnięcie z terenu obiektu zabytkowego.
4. Zaleca się prewencyjne usunięcie (wycinkę) dwóch okazów drzew, których obecność zagraża bezpieczeństwu zabytku oraz bezpieczeństwu ludzi i mienia – lipa na bastionie wschodnim oraz klon rosnący w skarpie od strony parkingu. Przed wycinką drzew należy uzyskać w tutejszym organie stosowne decyzje administracyjne (zezwolenie na usunięcie drzew oraz pozwolenie konserwatorskie wydane w oparciu o art. 36 ust. 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

5. Zaleca się usunięcie młodocianego nalotu samosiewów ze skarp wałów – przed podjęciem działań porządkowych należy uzyskać stosowne pozwolenie konserwatorskie.
6. Zaleca się podjęcie działań zapobiegających rozdeptywaniu wałów ziemnych.
7. Zaleca się rekultywację zdegradowanych trawników parkowych i podjęcie działań mających na celu zapobieganie ich ponownemu uszkodzeniu – np. stosowanie dróg tymczasowych w przypadku konieczności wjazdu pojazdów kołowych na teren parku, unikanie koszenia w okresach, gdy podłoże jest podmokłe.
8. Zaleca się zabezpieczenie obiektu przed kolejnymi aktami wandalizmu – np. poprzez zamykanie obiektu na noc, zamontowanie monitoringu lub podjęcie innych działań związanych z jego ochroną.
9. Zaleca się zmianę treści tablic informacyjnych – w treści tablic powinno się znaleźć ostrzeżenie, że niszczenie zabytku grozi sankcjami karnymi wynikającymi z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz jakie działania w tym przypadku stanowią niszczenie zabytku (między innymi rozkopywanie fortyfikacji ziemnych, uszkodzanie drzew parkowych, zaśmiecanie obiektu itp.).

Ustala się następujące terminy wykonania udzielonych zaleceń:

- do 16 października 2023 r. – dla zaleceń określonych w punktach 1, 3, 7, 8 i 9
- w ciągu kolejnych trzech lat od chwili otrzymania zaleceń pokontrolnych – dla zalecenia monitoringu drzew sformułowanego w pkt. 2,
- do 30 listopada 2023 r. – dla zaleceń sformułowanych w pkt. 4
- do 30 kwietnia 2024 r. – dla zaleceń określonych w pkt. 5 i 6.

Prosimy o bezwzględne przestrzeganie podanych powyżej terminów i o pisemne poinformowanie tutejszego organu o zrealizowaniu zaleceń pokontrolnych.

Pouczamy, że uchylenie się od realizacji zaleceń będzie skutkowało skierowaniem sprawy do organów ścigania, w rozumieniu Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, gdzie w art. 110 ust. 1 zapisano: „kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytku nie zabezpieczył go w należyty sposób przed uszkodzeniem [...] podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny”.

Z up.
ŚLĄSKIEGO WOJEWÓDZKIEGO
KONSERWATORA ZABYTKÓW
Kierownik Delegatury
mgr Mariusz Godek

Otrzymują:

1. Adresat

Do wiadomości:

1. aa IM

Pouczenie

zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity: Dz.U. 2023 poz. 775 z późniejszymi zmianami):

1. Kontrolowana osoba fizyczna w terminie 14 dni od dnia otrzymania zaleceń, może zgłosić pisemnie umotywowane zastrzeżenia do zaleceń pokontrolnych oraz dodatkowe wyjaśnienia lub przedstawić dodatkową dokumentację (art. 40 pkt. 2a).
2. Kto wbrew obowiązкови nie wykonuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 40 ust. 1, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 zł do 50 000 zł; karę pieniężną, o której mowa w ust. 1 nakłada w drodze decyzji organ ochrony zabytków, który wydał zalecenia pokontrolne (art. 107e).
3. Kto niszczy lub uszkadza zabytek, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2 (art. 108 ust. 1-2).

Klauzula informacyjna

o której mowa w art. 12 ust 1 rozporządzenia parlamentu europejskiego i rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 roku

Administrator danych osobowych: Administratorem Państwa danych osobowych będzie Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków działający przy pomocy Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków z siedzibą w Katowicach (40-015) przy ul. Francuskiej 12, Delegatury w Częstochowie (42-217) przy ul. Mirowskiej 8 oraz Delegatury w Bielsku-Białej (43-300) przy ul. Powstańców Śląskich 6.

Inspektor ochrony danych: Administrator wyznaczył inspektora ochrony danych tj. Panią Martę Piekarcz, z którą można się skontaktować poprzez e-mail: martapiekarz@pwkz.katowice.pl. Z inspektorem ochrony danych można się kontaktować we wszystkich sprawach dotyczących przetwarzania przez nas Państwa danych osobowych oraz korzystania z praw związanych z tym przetwarzaniem.

Cele i podstawy przetwarzania: Będziemy przetwarzać Państwa dane osobowe w związku z realizacją obowiązku prawnego ciążącego na administratorze (art. 6 ust. 1 lit. c) oraz wykonywaniem przez administratora zadań realizowanych w interesie publicznym lub sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi (art. 6 ust. 1 lit. e).

Odbiorcy danych osobowych: Odbiorcami Państwa danych osobowych będą Wojewoda Śląski w związku z korzystaniem przez administratora z systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją (EZD) oraz podmioty wspierające działalność administratora, uprawnione na podstawie umów powierzenia.

Przekazywanie danych do państw trzecich: Państwa dane osobowe nie będą przekazywane do państw trzecich lub organizacji międzynarodowych.

Okres przechowywania danych: Będziemy przechowywać Państwa dane osobowe do momentu przygotowania odpowiedzi na Państwa wniosek lub ustania celu w jakim są one przetwarzane, a następnie w celach archiwalnych wynikających z przepisów ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz.U. 2018 r. poz. 217 ze zm.).

Prawa osób, których dane dotyczą: Zgodnie z RODO przysługuje Państwu:

- a) prawo dostępu do swoich danych oraz otrzymania ich kopii;
- b) prawo do sprostowania (poprawiania) swoich danych;
- c) prawo do usunięcia danych osobowych, w sytuacji, gdy przetwarzanie danych nie następuje w celu wywiązania się z obowiązku wynikającego z przepisu prawa lub w ramach sprawowania władzy publicznej;
- d) prawo do ograniczenia przetwarzania danych;
- e) prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych;
- f) prawo do wniesienia skargi do organu nadzorczego tj. Wojewody Śląskiego działającego przy pomocy Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego usytuowanego w Katowicach (40-032) przy ul. Jagiellońskiej 25.